

УДК 342.951

ГУРЖІЙ С.В., старший науковий співробітник Українського науково-дослідного інституту спеціальної техніки та судових експертиз
Служби безпеки України.
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3642-4975>.

СУЧАСНІ ЗАГРОЗЛИВІ ТЕНДЕНЦІЇ ВИКОРИСТАННЯ TELEGRAM-КАНАЛІВ НА ШКОДУ ДЕРЖАВНИМ ІНТЕРСАМ

Анотація. Розкрито засади, умови та особливості функціонування месенджеру Telegram. Визначено державні інтереси в інформаційній сфері в умовах поширення соціальних Інтернет-сервісів та Telegram-каналів. Окреслено тенденції використання анонімних месенджерів, особливо Telegram-каналів проросійської орієнтації. Визначено рейтинг України щодо стійкості до російської дезінформації. Деталізовано можливості Telegram-каналів щодо маніпулювання громадською думкою та поширення дезінформації. Визначено загрози функціонування анонімних Telegram-каналів в Україні. Висвітлено здобутки держави щодо блокування забороненого контенту. Узагальнено шляхи удосконалення рівня медіаграмотності та цифрової обізнаності населення. Обґрунтовано необхідність здійснення законодавчого врегулювання діяльності мережі Telegram-каналів в Україні.

Ключові слова: дезінформація, деструктивний контент, гібридна загроза, Telegram-канал, російська експансія, медіаграмотність, анонімний месенджер, фейк.

Summary. The principles, conditions and features of Telegram messenger operation are revealed. The state interests in the information sphere in the conditions of spreading of social Internet services and Telegram channels are defined. The tendencies of using anonymous messengers, especially pro-Russian Telegram channels, are outlined. Ukraine's rating of resilience to Russian misinformation has been determined. The possibilities of Telegram channels for manipulating public opinion and spreading misinformation are detailed. Threats of the functioning of anonymous Telegram channels in Ukraine have been identified. The state's achievements in blocking banned content are highlighted. The directions of the improvement of the level of media literacy and digital awareness of the population are summarized. The necessity of legislative regulation of the Telegram channel activity in Ukraine is substantiated.

Keywords: disinformation, destructive content, hybrid threat, Telegram channel, Russian expansion, media literacy, anonymous messenger, fake.

Аннотация. Раскрыты основы, условия и особенности функционирования месенджера Telegram. Определены государственные интересы в информационной сфере в условиях распространения социальных Интернет-сервисов и Telegram-каналов. Обозначены тенденции использования анонимных месенджеров, особенно Telegram-каналов пророссийской ориентации. Определен рейтинг Украины в отношении стойкости к российской дезинформации. Детализованы возможности Telegram-каналов в сфере манипуляции общественным мнением и распространении дезинформации. Определены угрозы функционирования анонимных Telegram-каналов в Украине. Освещены достижения государства в отношении блокировки запрещенного контента. Обобщены направления усовершенствования уровня медиа грамотности и цифровой осведомленности населения. Обоснована необходимость осуществления законодательного регулирования деятельности Telegram-каналов в Украине.

Ключевые слова: дезинформация, деструктивный контент, гибридная угроза, Telegram-канал, российская экспансия, медиаграмотность, анонимный месенджер, фейк.

Постановка проблеми. Реалізація Російською Федерацією своїх імперських амбіцій та агресивних зовнішньополітичних цілей, спрямованих проти України, має загрозливий системний та комплексний характер, зокрема, в інформаційній сфері.

З метою деструктивного інформаційного впливу, маніпуляцій суспільною думкою російські спецслужби інфільтрують в український і світовий інформаційний простір назви, терміни та словосполучення, за допомогою яких намагаються легітимізувати псевдодержавні утворення на Сході України, спробу фізичної анексії Криму, всесвітньо просувати російські пропагандистські стратегії. Потужну інформаційну загрозу для України становить масове використання засобів комунікації для підриву довіри до державних інститутів, поширення дезінформації та ворожої пропаганди, поляризації суспільства, формування негативного сприйняття України у світі [1]. РФ широко демонструється прагнення піднести на якісно вищий рівень застосування інструментів т.зв. “м’якої сили”. Значні зусилля неодноразово докладалися для забезпечення підтримки українським населенням інтеграційних ініціатив РФ на пострадянському просторі, приєднання до них України та дискредитації її євроінтеграційних спрямувань.

В сучасних умовах масштаби та тенденції використання месенджерів не можна недооцінювати. Особливо це стосується месенджеру Telegram. На жаль, останнім часом дедалі частіше трапляються випадки використання Telegram-каналів з метою реалізації прагнень політичного керівництва РФ через своїх сателітів та прихильників дестабілізувати суспільно-політичну ситуацію в Україні шляхом системного поширення за їх допомогою деструктивних інформаційних матеріалів та забороненого контенту із закликами до вчинення терористичних актів, насильницької зміни чи повалення конституційного ладу, захоплення державної влади, порушення територіальної цілісності, а також закликами, які розпалюють національну, расову чи релігійну ворожнечу. Ці загрози не можна ігнорувати та нівелювати ризики їх поширення.

Особливу шкоду для державних інтересів в інформаційній сфері становить злочинна діяльність адміністраторів антиукраїнських Telegram-каналів, які працюють на шкоду державним інтересам України у складі розгалуженої агентурної мережі під керівництвом російських кураторів. Непоодинокі випадки виявлення та блокування у ході моніторингу ресурсів мережі Інтернет (видання, соціальні мережі, блогосфера, форуми, особисті сторінки) зазначених інформаційних ресурсів найбільш активними радикально налаштованими представниками громадсько-політичних організацій, окремих мас-медійних структур для поширення резонансної інформації тенденційного характеру, оприлюднення закликів до організації масових протестних акцій, актів непокори, підриву авторитету української влади тощо. У зв’язку із викладеним, досліджувана тематика є актуальною в сучасних умовах.

Результати аналізу наукових публікацій. Конструктивно проблеми методологічного забезпечення інформаційної безпеки як важливої складової національної безпеки на науковому рівні досліджували такі фахівці, як: І.Р. Боднар [2], О.Д. Довгань та Т.Ю. Ткачук [3], О.О. Тихомиров [4], О.М. Солodka [5], І.М. Доронін [6] тощо. Питання забезпечення інформаційної безпеки держави у соціальних Інтернет-сервісах розглядали Р.В. Грищук [7], С.В. Горова [8]. Проте питанням функціонування анонімних месенджерів та поширення завдяки ним деструктивного контенту у Telegram -каналах, спрямованого на шкоду державним інтересам, не приділялася достатня увага.

Метою статті є визначення загрозливих тенденцій використання Telegram-каналів на шкоду державним інтересам України та пошук шляхів мінімізації та блокування їхнього негативного впливу.

Виклад основного матеріалу. Месенджер Telegram є одним з найбільш популярніших серед українців. Основна аудиторія цього месенджера – люди віком від 18 до 34 років, кількість яких наближується до 500 млн. активних користувачів. Їх приваблює не тільки зручність, але й одна з конкурентних переваг – анонімні Telegram-канали. Це внутрішні медіа, які публікують дуже різний контент – від мемів до політичних і бізнес-інсайтів. Створення такого медіа коштує дешево, а отже їх легко запускати в ефір. В ідеальному світі за анонімними каналами стояли би галузеві інсайдери, експерти та активісти, які не можуть висловлювати свою думку публічно. На практиці ж це створило умови для появи мінімедіа, які транслюють вигідні третім особам політичні меседжі, просувають шкідливі для суспільства тренди або атакують конкурентів.

Telegram використовує наскрізне (*end-to-end*) шифрування, яке вважають одним із найбезпечніших. Месенджер дає можливість створити “секретний чат”, де комунікацію перехопити майже неможливо, оскільки повідомлення шифрується на пристрої відправника й розшифровується безпосередньо вже пристроєм отримувача. У всіх інших каналах, чатах та групах, комунікація теж є захищеною, але шифрування йде через сервер. Окрім комунікації між двома людьми, Telegram дає можливість створювати канали, які теж є візитівкою месенджеру. У контексті поширення дезінформації, маніпуляції та закидів, напевно, найпривабливішим є формат анонімних каналів. Тобто щоденне чи щогодинне інформування своїх підписників. До того ж вікового обмеження для українських користувачів не існує. Хоча канали інколи пишуть “18+”, фактично приєднатися до них може кожен. Telegram не має обмежень на кількість повідомлень, розміри файлів чи кількість підписників. Для прикладу, у квітні 2021 року, найбільше підписників у двох каналів самого месенджера – “Telegram Tips” (@TelegramTips) – 6,3 мільйона підписників; “Telegram News” (@telegram) – 5,6 мільйона підписників. На третьому місці канал “Bollywood HD Movies Latest” (@Movies_Bollywood_Hollywood_hindi) з 4 мільйонами підписників. Найпопулярнішим в українському сегменті є зараз канал “Коронавірус_інфо”, який налічує понад 600 тисяч підписників. Канали є публічними на відміну від груп, де можна розмістити до 200 тисяч користувачів. На відміну від каналів групи не можна знайти в пошуку за ключовими словами. Якщо публічні канали можна моніторити на предмет дезінформації профільним громадським організаціям чи відповідним державним органам, то приватні групи є закритими.

Хоч Telegram має багато функцій від соціальних мереж, в основі це месенджер. Його основна мета – донести повідомлення. Людина підписується на Telegram-канал і за замовчуванням отримує всі сповіщення з каналу на своєму телефоні чи комп’ютері. Таке сповіщення є у Фейсбуці чи Інстаграмі, але в Telegram це не просто сповіщення про те, що в певному каналі щось опублікували. Telegram виводить текст допису у “push”-сповіщення. Він може дати його не повністю, якщо текст доволі довгий, але для новин це працює зазвичай так, що весь текст повідомлення потрапляє у сповіщення, що є досить зручним. В Україні анонімні Telegram-канали вже перетворилися на повноцінний бізнес. На ринку є команди, які розробляють їх “під ключ” і наповнюють відповідним контентом. Темі можуть бути різними – від оборонної промисловості й війни на Донбасі до інфраструктурних проблем столиці. Інформаційний порядок будується на “інсайдах від анонімних джерел”. Співвідношення правди та фейків становить приблизно 50/50.

Telegram-канали досить часто працюють у форматі мереж. Наприклад, зацікавлена особа діє через три канали: 1) нейтральний; 2) такий, що підтримує певну точку зору; 3) опозиційний. Так, можна нав’язувати великій аудиторії певний наратив. Багато анонімних каналів пов’язані між собою через взаємну рекламу, рекомендації, згадки й репости. Це сприяє не тільки зростанню аудиторії, але і трансляції, які потрібні третім

особам у меседжі. Такі канали непогано монетизуються. Наприклад, у топових пост коштує майже \$1000.

Таким чином, через можливості Telegram-каналів легко маніпулювати суспільною думкою і залучати аудиторію нових користувачів. Читач навряд чи захоче або зможе відстежити початкове джерело інформації або почне перевіряти її вірогідність.

Ще одна проблема – зміна власника. Про продаж або перехід контролю над Telegram-каналом ніхто не буде оголошувати публічно. Якщо контент зміниться, то за умови правильної подачі значна частина аудиторії цього навіть не помітить. Або навпаки – перетече в інший канал від тих же осіб, де продовжить споживати “інсайди”.

Розуміючи загрозовий характер функціонування Telegram-каналів та негативні наслідки їх деструктивної діяльності, деякі держави світу вживають превентивних заходів, зокрема й блокування. Так в Ірані у 2018 році було заблоковано Telegram. Підставами для цього став той факт, що у грудні 2017 року в Ірані почалися антиурядові протести, які призвели до сутичок з поліцією. У справу втрутився популярний Telegram-канал @amadnews, де протестантів закликали до використання “коктейлів Молотова”. Міністр із комунікацій та інформаційних технологій Ірану звернув увагу засновника Telegram Павла Дурова на цей канал. У результаті Telegram заблокував @amadnews та його дзеркала. Офіційна причина – критикувати в Telegram можна, але закликати до насильства забороняється. Після цього в Ірані популярними стали неофіційні клієнти месенджера. До того ж значна частина іранців вміє користуватися VPN та іншими інструментами для обходу блокування. Кількість переглядів в новинних каналах впала в середньому на 20 %. У решти цей показник знизився приблизно на 50 %. 13 січня 2018 року Telegram розблокували, оскільки іранський бізнес зазнав збитків. Утім, 30 квітня 2018 року його забанили повторно. В кінцевому підсумку, Telegram все одно продовжують використовувати в Ірані.

У Німеччині все частіше лунають критика та невдоволення з боку політичного керівництва цієї країни щодо функціонування Telegram-каналів за наслідками та масштабами поширення дезінформації. Саме Telegram-канали сприяють односторонній масовій комунікації, яка може використовуватися для пропаганди. Схвалений у Німеччині у 2017 році Закон “Про Facebook” зобов’язує соціальні мережі з кількістю користувачів понад 2 млн. осіб прибирати пости з дезінформацією та закликами до насилля та ксенофобії протягом 24 годин з моменту надходження скарги під загрозою штрафів, сума яких може сягати до \$50 млн. США.

Проте у Німеччині Telegram під законодавчо встановлені обмеження не підпадає. Цим активно користуються його прихильники для поширення різноманітної дезінформації. Відсутність контролю з боку держави вказаної комунікаційної платформи зумовлює активність радикально налаштованих користувачів, особливо тих, хто пропагує екстремістські настрої та нацистські ідеї. Німецькі закони передбачають обов’язкове посилення не тільки на контактні дані власників сайтів, але й форму власності та номер реєстраційного посвідчення для юридичних осіб. При цьому, Telegram жодної інформації про себе не поширює, що викликає занепокоєння та невдоволення політичного керівництва держави. Для німецьких ЗМІ Telegram залишається одним з каналів поширення контенту поряд з іншими соціальними мережами та платформами. Свої канали Telegram має у таких видань як “Der Spiegel”, “Süddeutsche Zeitung”, “FAZ”, а також у “Tagesschau” – інформаційної програми першого каналу німецького телебачення ARD.

Невипадково кіберзлочинці використовують Telegram як площадку для торгівлі даними. Зловмисники діляться ними на каналах, які нараховують декілька сот тисяч користувачів. Вони цінують Telegram за простоту використання та легкість модерации.

Питання збереження особистих даних користувачів Telegram актуально постало після того, коли у червні 2020 року у Даркнеті з'явилася у вільному продажу база даних мільйонів користувачів цього месенджера Ірану та РФ – двох країн, де критика урядовців може стати причиною неприємностей та у яких Telegram користується великою популярністю серед представників опозиції. Буквально відразу російська влада відмовилася від блокування Telegram та повідомила розробників про готовність плідної співпраці у справі боротьби з тероризмом та екстремізмом.

Влітку 2019 року активісти демократичної опозиції Гонконгу з'ясували, що популярний у цій країні Telegram абсолютно не гарантує анонімність учасникам групових чатів, оскільки китайські спецслужби у будь-який час можуть встановити перелік осіб та його користувачів. Проте переходити на нову площадку для комунікацій було вже занадто пізно, оскільки уся опозиція зареєструвалася у Telegram.

Також час від часу лунають новини про судові рішення заблокувати месенджер або окремі його канали в певній країні. Україна не є виключенням. Наприклад, 24 лютого 2021 року Київський районний суд м. Харкова вирішив заблокувати чотири проросійські налаштованих Telegram-канали [9]. Рішення суду про блокування сайтів постановляє “накласти арешт на майнові права інтелектуальної власності, які виникають у користувачів мережі Інтернет при використанні веб-ресурсів”. З іншого боку, на переконання експертів, жодних майнових прав інтелектуальної власності у користувачів Інтернету, які переглядають контент того чи іншого вебресурсу, не виникає. Навіть якщо ви залишаєте допис на сайті, майнові авторські права можуть виникнути лише щодо цього допису, а не до сайту як такого. За наслідками реалізації вказаного рішення судових органів з'ясувалося, що оператори технічно не можуть вибірково блокувати окремі канали. Також, це судові рішення з технічної точки виконати буде складно, адже провайдери не можуть блокувати доступ до Telegram. У налаштуваннях месенджера є можливість увімкнути проксі-сервіс, що дозволить обійти блокування.

Ці ситуації переконливо демонструють, що заблокувати Telegram або окремі канали досить складно, а обійти урядові обмеження – навпаки. Звичайно, Україна це не Іран. У нас користувачі можуть перейти в інші месенджери, як перейшли в Facebook після блокування “ВКонтакте”. У свою чергу, з метою боротьби з блокуваннями Telegram використовує стратегію, яка отримала назву “цифровий супротив”. Це децентралізований рух, діяльність якого спрямована на захист цифрових свобод і прогресу. Власник Telegram оголосив про його старт ще у 2018 році після блокування месенджера в РФ. За цією стратегією постійно виплачуються гранти адміністраторам проксі-серверів і VPN. Останні ж допомагають Telegram залишатися доступним для широкої аудиторії. Таким чином, філософія, яку сповідує Telegram Павла Дурова, це транскордонний та необмежений характер інформаційних комунікацій. Проте український досвід блокування кремлівських рупорів активно використовується Німеччиною, яка заблокувала YouTube-канали пропагандистських ресурсів Russia Today та DFP. Це єдиний спосіб боротися з інформаційними атаками Кремля.

Нещодавно світовою спільнотою було презентовано оновлений “Індекс стійкості до дезінформації в Центральній і Східній Європі” (Disinformation Resilience Index, DRI) [10]. Він охопив 10 країн: це Польща, Чехія, Угорщина, Словаччина (Вишеградська група), Україна, Вірменія, Азербайджан, Білорусь, Грузія, Молдова (держави Східного партнерства). У дослідженні ретельно описано стан протидії зовнішній дезінформації в кожній країні окремо й окреслена ситуація загалом. Оцінка відбувалася за такими трьома критеріями: стійкість суспільства, інституційна та правова стійкість, стійкість ЗМІ та сфери диджитал. За результатами цього звіту Україна демонструє найвищу стійкість до

дезінформації з боку РФ. У свою чергу, дослідники додали, що Білорусь і Молдова залишаються найслабшими в протистоянні зовнішнім інформаційним загрозам, не дивлячись на значні зусилля місцевих й іноземних організацій, спрямовані на розвиток медіаграмотності та журналістської етики. Вірменія та Угорщина посіли середні сходинки цього рейтингу.

Проаналізуємо поступальні кроки держави, які реалізуються з метою запобігання та протидії використанню Telegram-каналів на шкоду державним інтересам. Вітчизняні спецслужби на постійній основі опікуються питаннями блокування забороненого контенту та притягнення до відповідальності осіб, які поширюють заборонену деструктивну інформацію. Так, 1 лютого 2021 року Служба безпеки України прозвітувала про викриття масштабної агентурної мережі, яка займалася розвідувально-підривною діяльністю на замовлення спецслужб РФ [11]. Слідство встановило, що агентурну мережу створив так званий 85 Головний центр спеціальної служби Головного управління Генерального Штабу Збройних сил РФ. До її складу входили мешканці Харкова та Одеси, активісти так званої “руської весни”. Було виявлено та доведено, що спецслужби країни-агресора залучали українських громадян до створення та адміністрування низки політичних всеукраїнських і регіональних Telegram-каналів. Мова йде про канали: “Легитимный”, “Резидент”, “Картель”, “Сплетница”, “Чорний квартал”, “Политический расклад”, “Нетипичное Запорожье”, “Тремпель Харьков”, “Одесский фраер”, “Днепр live”, “Николаев live”, “Херсон live”. Головним фігурантом агентурної мережі став організатор масових заворушень під час одеського “Антимайдану”. Також було встановлено, що спецслужби Росії дозволили учасникам мережі самостійно організувати механізм монетизації. Транзакції проводили через мережу спільників, які відкрили рахунки в українських банках для отримання “гонорарів” за публікацію замовних матеріалів. У жовтні 2021 року РНБО України офіційно оприлюднила список українських Telegram-каналів, які просувають проросійські наративи. Йдеться, перш за все, про такі канали, як “Klymenko Time”, “VESTI”, “Шептун”, “First”, “Новostnoy” тощо. Також РНБО склала та затвердила список персональних проросійських блогів у мережі Telegram.

20 жовтня 2021 року РНБО України оприлюднило “Глосарій назв, термінів та словосполучень, які рекомендовано використовувати у зв’язку з тимчасовою окупацією Російською Федерацією Автономної Республіки Крим, м. Севастополь і окремих районів Донецької та Луганської областей” [12]. Публікація Глосарію супроводжується скоординованою кампанією дискредитації з боку проросійських каналів у Telegram. На його публікацію миттєво відреагували Telegram-канали, які безпосередньо пов’язані з дезінформаційною діяльністю на користь РФ. Основним наративом стало приниження національної гідності українців, особливо Революції Гідності, яку канали називають “переворотом”. Центр протидії дезінформації проаналізував акаунти та Telegram-канали, які відреагували на глосарій РНБО щодо російської пропаганди та інформаційних впливів. РНБО України прозвітувала, що з метою поширення дезінформаційних матеріалів на користь РФ були використані наступні Telegram-канали: “Шептун” (57 тисяч підписників) – один з популярних анонімних Telegram-каналів, де пишуть про політику. Характерною ознакою є публікація інсайдів та неперевіреної інформації. Активно цитує прокремлівських пропагандистів “First” (447 тисяч підписників) – один з великих Telegram-каналів, де описується політика в Україні. На перший погляд він не виділяється з-поміж інших різкими проросійськими публікаціями. Проте аналіз взаємодії з іншими каналами свідчить, що він належить до пулу, підтримуваного РФ.

Таким чином, в Україні чимало Telegram-каналів активно використовуються з метою проведення скоординованої діяльності великої розгалуженої мережі пропагандистських

ресурсів, які працюють виключно на користь інтересів РФ. Ця мережа зорієнтована на проведення дискредитаційних та дезінформаційних кампаній проти України з метою розхитування внутрішньополітичної ситуації.

Висновки.

Російська Федерація, її спеціальні служби протягом тривалого часу проводять свої спеціальні інформаційні операції, більшість з яких спрямовані на ліквідацію української державності та знищення української ідентичності. Відбувається провокування екстремістських проявів, підживлення панічних настроїв, загострення і дестабілізація суспільно-політичної та соціально-економічної ситуації, розпалювання міжетнічних і міжконфесійних конфліктів в Україні з використанням саме деструктивного контенту Telegram-каналів. Невипадково в РФ Telegram перетворився на головний інформаційний майданчик для вкидань і маніпуляцій. Феномен популярності Telegram в РФ пояснюється тим, що склалася ситуація, що у багатьох людей, в тому числі російських політиків, була відсутня платформа, куди можна було “зливати” інформацію. І вони виявили такий популярний майданчик як Telegram. В кінці 2016 року він був лідером з видачі псевдоінсайда та продовжує утримувати лідерські позиції.

В Україні функціонує чимало анонімних Telegram-каналів, які наповнюються фейками, маніпуляціями та подекуди мають чіткий “проросійський слід”. Багато анонімних каналів пов’язані між собою. Цей зв’язок легко простежити завдяки репостам, згадкам, рекомендаціям на каналі. Більшість анонімних Telegram-каналів в сучасних умовах являють собою інструментарій гібридної війни проти нашої держави. Вітчизняними експертами доведено, що переважна більшість інформації з подібних Telegram-каналів є маніпуляціями та фейками. Обсяг фейків та маніпуляцій в анонімних Telegram-каналах часто сягає понад 80 %. Здебільшого розміщується інформація такого характеру, яка жодній верифікації не піддається.

В сучасному світі відбувається зростання значення цифрових технологій на фоні низького рівня медіаграмотності та цифрової обізнаності населення. Викладене зумовлює необхідність активізації проведення серед населення України роз’яснювальної роботи для того, щоб навчати громадян медіа грамотності, що дозволить мінімізувати деструктивну пропаганду, яка поширюється з анонімних Telegram-каналів. Загальновідомо, що уся інформація в Telegram-каналах – це не лише суб’єктивна думка, але й інформація, яка часто може бути пропагандою (як внутрішньою, так і зовнішньою). Тому пересічному українцю усі повідомлення потрібно фільтрувати, перевіряти та критично аналізувати.

На жаль, у новій редакції вітчизняного законопроекту “Про медіа” [13] парламентарії відмовилися від запровадження механізмів блокування Telegram-каналів. Причиною для цього став той факт, що у РФ провайдерів законодавчо зобов’язали придбати обладнання, яке дозволяє блокувати Інтернет-ресурси, однак впоратися не змогли і врешті відмовилися від такої ідеї, оскільки Telegram побудований “у найкращих анархічних традиціях Інтернету”. Тобто загальною позицією є відмова від блокування, оскільки це сумнівне рішення. На жаль, на сьогодні у операторів і провайдерів немає технічної можливості здійснювати вибіркове блокування окремих груп, каналів або акаунтів у соціальних мережах, не зачіпаючи водночас доступ до всього Інтернет-ресурсу.

Проте вважається, що в сучасних умовах все такі існує необхідність законодавчого врегулювання та унормування діяльності мережі Telegram у вітчизняному сегменті мережі Інтернет, зокрема, через коригування алгоритмів цієї мережі, які би унеможливили поширення персональних даних і фейків та створення екстремістських груп, терористичної ідеології. Також з фейковим та неприпустимим контентом в Telegram варто боротися, насамперед, шляхом викриття спецслужбами тих людей, які його

розміщують. Це завдання є особливо актуальним в умовах реформування Служби безпеки України та удосконалення її оперативно-службової діяльності в інформаційній сфері. Доцільно посилити її спроможності щодо моніторингу спеціальними методами і способами вітчизняних та іноземних засобів масової інформації та мережі Інтернет з метою виявлення загроз національній безпеці України в інформаційній сфері.

Також варто скоригувати механізми, які є зараз в країні, щоб заборонити, суттєво обмежити або накладти санкції за посилення на анонімні джерела інформації з каналів месенджера Telegram. Відповідні державні органи повинні більш оперативно реагувати на інформацію з журналістських розслідувань, де наводяться конкретні факти шкідництва певних Telegram-каналів, та домагатися запровадження щодо них відповідних санкцій.

Використана література

1. Про схвалення Стратегії інформаційної безпеки до 2025 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 15.09.21 р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/uryad-shvaliv-strategiyu-informacijnoyi-bezpeki-do-2025-roku>
2. Боднар І.Р. Інформаційна безпека як основа національної безпеки. *Mechanism of Economic Regulation*. 2014. № 1. С.68-75. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mre_2014_1_8
3. Довгань О.Д., Ткачук Т.Ю. Система інформаційної безпеки України: онтологічні виміри. *Інформація і право*. № 1(24)/2018. С. 89-103.
4. Тихомиров О.О. Забезпечення інформаційної безпеки як функція сучасної держави: монографія; заг. ред. Р.А. Калюжний. Київ: Центр навч.-наук. та наук.-практ. вид. НА СБ України, 2014. 196 с.
5. Солодка О.М. Пріоритети удосконалення інформаційної безпеки України *Інформація і право*. № 3(15)/2015. С. 36-42.
6. Доронін І.М. Трансформація національної безпеки в інформаційну епоху: загальна доктрина та її правова складова. *Інформація і право*. № 1(24)/2018. С. 104-111.
7. Гришук Р.В., Молодецька-Гринчук К.В. Постанова проблеми забезпечення інформаційної безпеки держави у соціальних Інтернет-сервісах. *Сучасний захист інформації*. 2017. № 3 (31). С. 86-96.
8. Горова С.В. Проблеми інформаційної безпеки в контексті розвитку соціальних мереж. *Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика)*. 2013. № 2. С. 237-244. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/boz_2013_2_32
9. 24 лютого 2021 року Київський районний суд Харкова вирішив заблокувати чотири проросійські налаштованих Telegram-каналів. URL: <https://hromadske.ua/posts/harkivskij-sud-zab-lokuvav-dostup-do-kilkoh-telegram-kanaliv-yaki-pidozryuyut-u-zvyazkah-zi-specsluzhbami-rf>
10. Disinformation Resilience Index 2021. URL: DRI <https://east-center.org/wp-content/uploads/2021/09/DRI-report-2021.pdf>
11. СБУ викрила агентурну мережу спецслужб РФ, яка дестабілізувала ситуацію в Україні через Telegram-канали. URL: <https://ssu.gov.ua/novyny/sbu-vykryla-ahenturnu-merezhu-spetssluzhb-rf-yaka-destabilizovala-sytuatsiiu-v-ukraini-cherez-telegramkanaly>
12. Глосарій назв, термінів та словосполучень, які рекомендовано використовувати у зв'язку з тимчасовою окупацією Російською Федерацією Автономної Республіки Крим, м. Севастополь і окремих районів Донецької та Луганської областей. URL: <https://www.rnbo.gov.ua/files/2021/ГЛОСАРИЙ.pdf>
13. Про медіа: проект закону України від 27.12.19 р. № 2693. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=67812

~~~~~ * * * ~~~~~